

prof. zw.dr. hab. Regina Michalak

Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego w Katowicach

Wydział Wokalno-Instrumentalny

Dziedzina: sztuki muzyczne

Dyscyplina artystyczna: instrumentalistyka

Dnia 23. 06. 2016

Recenzja

Zleceniodawca recenzji

Akademia Muzyczna w Krakowie, Wydział Instrumentalny, pismo z dnia 25.05.2016r.; zlecenie podjęte w związku z decyzją Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów z dnia 11.05.2016r. powołującej komisję habilitacyjną do przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka dla Pani **dr. Renaty Żelobowskiej-Orzechowskiej**. Postępowanie zostało wszczęte w dniu 09.03.2016r.

Podstawowe dane o habilitantce

Pani dr. Renata Żelobowska-Orzechowska jest absolwentką Akademii Muzycznej w Krakowie, którą ukończyła w klasie fortepianu prof. L.Stefańskiego w roku 1984.

W roku 1994 uzyskała kwalifikacje I stopnia (stopień doktora) w dziedzinie sztuki, muzycznej w dyscyplinie instrumentalistyka, w specjalności kameralistyka, nadane uchwałą Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej w Krakowie.

W okresie studiów została laureatką XII Pianistycznego Konkursu Stypendialnego im. Fr.Chopina. Uczestniczyła w kursie mistrzowskim w Dusznikach.

Przebieg pracy zawodowej:

- 1.09.1981 – 1.10.1986 zatrudniona na pełnym etacie na stanowisku nauczyciela gry na fortepianie w PSM II stopnia w Krakowie;

- 1984 –1985 ½ etatu asystenta na Wydziale Instrumentalnym Akademii Muzycznej w Krakowie (w charakterze akompaniatora);
- 1985 – pełny etat asystenta;
- 1987 – 1994 starszy asystent
- 1994 – do nadal - stanowisko adiunkta

Pani Renata Żełobowska –Orzechowska jako pianistka – kameralistka prowadzi działalność koncertową i popularyzatorską na terenie kraju jak i zagranicą.

1. Ocena dzieła artystycznego

Habilitationka przedstawiła dzieło artystyczne w postaci płyty CD zatytułowanej „Muzyka polska XX wieku na obój i fortepian” wydanej przez Grupę Twórczą Castello (CD nr 023). Powyższe nagranie zrealizowane zostało w Sali Koncertowej im. Krystyny Moszumańskiej-Nazar Akademii Muzycznej w Krakowie w lipcu 2015 roku. Wykonawcą partii solowych jest znakomity oboista Mariusz Pędziałek.

Na program dzieła artystycznego składają się utwory sześciu kompozytorów polskich a mianowicie:

G. Bacewicz – *Sonata na obój i fortepian*

W.Szalonka – *Pastorale na obój i fortepian*

St. Kisielewskiego – *Suita na obój i fortepian*

K.Meyera – *Pezzo caprioccioso na obój i fortepian*

W. Lutosławskiego – *Epitafium na obój i fortepian* oraz

M.Zielńskiego – *Lutosławski in Memoriam*.

Repertuar ten, aczkolwiek w dużym stopniu zbliżony stylistycznie, jest równocześnie reprezentatywny zarówno pod względem zróżnicowanego języka kompozytorskiego jak i różnorodności tych utworów pod względem ich formy.

Niewątpliwie stawia tym samym przed wykonawcami określone zadania. Utwory te wymagają od pianisty niezawodnego warsztatu pianistycznego, bardzo precyzyjnej realizacji środków wyrazu, nadających wyraz i charakter poszczególnym utworom o stosunkowo prostej i przejrzystej fakturze. Wymagają także klasycznej dyscypliny dotyczącej precyzji artykulacyjnej, dynamicznej, nienagannej pulsacji i bezwzględnej synchronizacji z obojem zwłaszcza we fragmentach motorycznych.

Niezbędną umiejętnością pianistyczną w realizacji części tego repertuaru jest także umiejętność specyficznego operowania czasem, jak i różnorodnością barwy fortepianu, w celu uzyskiwania wspólnie z obojem interesujących efektów sonorystycznych. Z zainteresowaniem wysłuchałam utworów składających się na dzieło artystyczne, w interpretacji oboisty Mariusza Pędziałka i pianistki R.Żelobowskiej - Orzechowskiej i stwierdzam iż wykonanie to spełnia wymienione powyżej kryteria, tak pod względem wykonawczym jak i artystycznym.

Przejrzysta forma Sonaty G.Bacewicz jak i mocno zróżnicowana w charakterze Suita St. Kisielewskiego tworzą ciekawy obraz form cyklicznych natomiast pozostałe utwory, niejako programowe poprzez swoje przesłanie, dokumentują różnorodne oblicza ekspresji danego kompozytora.

O ile w utworach K.Meyera, W.Lutoswskiego oraz M.Zielińskiego, gra pianistki nie budzi najmniejszych zastrzeżeń, o tyle w przypadku *Sonaty* G.Bacewicz, *Pastorale* W.Szalonka, a także *Suity* S.Kisielewskiego dają się zauważyć pewne niedociągnięcia .które jednakże nie mają wpływu na pozytywną ocenę dzieła artystycznego. Należą do nich:

- *G.Bacewicz – Sonata cz. I*

- zbyt mała różnica pomiędzy piano, piano subito i pianissimo
- takt 46, trzy ósemki w prawej ręce są pod łukiem nie należy grać ich staccato
- w taktach 79-83 artykulacja mało przejrzysta, za dużo pedału, brak dynamiki piano subito,

Sonata cz. II

Vivo takt 42 i 52 mało precyzyjny rytm.

St.Kisielewski – Suita

- cz. I (początek) artykulacji non legato nie należy realizować staccato
- cz.III brak synchronizacji lewej ręki w szesnastkach z partią oboju,
lewa ręka w ósemkach mało precyzyjna pod względem artykulacyjnym
co wpływa na motorykę

W.Szalonek – Pastorale

- takt 87-88 brak selektywności w pochodach szesnastkowych.

Dzieło artystyczne zaprezentowane przez dr R.Żelobowska – Orzechowską w całości oceniam pozytywnie.

2. Ocena osiągnięć artystycznych

Pani dr Renata Żelobowska-Orzechowska w przedstawionej dokumentacji, zaprezentowała całokształt swojej 21-letniej działalności artystycznej obejmującej lata 1994-2015, to jest od momentu otrzymania kwalifikacji I stopnia (obecnie stopień doktora), do chwili wszczęcia postępowania habilitacyjnego.

Habilitantka przez cały ten okres prowadziła intensywną, różnorodną działalność koncertową i artystyczną na wielu płaszczyznach. Występowała jako solistka, kameralistka i akompaniatrix w kraju (Warszawa, Gdańsk, Szczecin, Poznań, Tarnów, Pszczyna, Rybna), a także zagranicą (Austria, Włochy, Szwecja).

Ma na swoim koncie kilka recitali z utworami Fr. Chopina m.in. w Kąsnej Dolnej, Niepołomicach, Wieliczce i Suchej Beskidzkiej, a także kilka koncertów z orkiestrami Filharmonii Krakowskiej, Szczecińskiej i Kieleckiej, podczas których wykonała koncerty fortepianowe: M.Ravela G-dur, H.M. Góreckiego – Koncert na fortepian i orkiestrę smyczkową op. 40, partię I-go z czterech fortepianów w Weselu I.Strawińskiego, partię fortepianu w utworze C. Orffa „Carmina Burana”, a także partię fortepianu w Suicie Colas Breugnon T.Bairda na baryton i orkiestrę kameralną.

Repertuar Habilitantki w obszarze kameralistyki instrumentalnej obejmuje sonaty i utwory koncertowe na skrzypce, altówkę, wiolonczelę, flet, klarnet, fagot, obój, a także Trio fortepianowe C.H. Reinecke a moll op. 188 na obój, waltornię i fortepian, oraz kwintet fortepianowy V. D’Indy op. 81.

W programach koncertów znajdują się sonaty: L.van Beethovena na fortepian i skrzypce Es-dur op. 3, Sonata Kreuzerowska A-dur op. 47, J.Brahmsa: na fortepian i skrzypce G-dur op. 78, na fortepian i altówkę Es-dur op. 120, oraz e-moll na fortepian i wiolonczelę op. 38 jak również sonaty i utwory koncertowe m.in. D. Szostakowicza, M.Ravela, Fr. Poulenca, Fr. Chopina, C.Saint-Seansa, P.Hindemitha, J.Bacewicz, oraz A.Piazzolli.

Habilitantka koncertowała z wybitnymi artystami, zarazem pedagogami Akademii Muzycznej w Krakowie jak K. Danczowska, Teresa Głąbówna, W.Kwaśny, D.Imiełowska, (stała współpraca), A.Godek, M.Pędziulek, a także wybitnymi muzykami zagranicznymi takimi jak: Guy Deplus (klarnet), Rebecca Rischin (klarnet), czy Michel Wolf (kontrabas).

Oceniając dorobek artystyczny Pani Renaty Żelobowskiej-Orzechowskiej z perspektywy 21 lat od ostatniego awansu, trudno nie zauważyć iż zdecydowanie dominującą formą jej działalności koncertowej są koncerty kameralne ze śpiewakami – których ilość jest imponująca. Fakt iż Habilitantka od dziecka obcowała na co dzień z muzyką operową – jako że oboje Rodzice byli śpiewakami operowymi związanymi z Operą Krakowską, z pewnością i bez wątplenia

wywarł ogromny wpływ nie tylko na sferę zainteresowań Habilitantki, ale również na różne inne aspekty działań i samorealizacji artystycznej, związanej z wokalistyką operową i operetkową.

Repertuar jakim dysponuje w tej materii Habilitantka jest obszerny i zróżnicowany stylistycznie od pieśni począwszy poprzez arie operowe, operetkowe, musical czy wodewil. Występowała z czołowymi wokalistami: brytyjską sopranistką Alison Pearce, Krystyną Radkową, Wiesławem Ochmanem, Urszulą Kryger, Elżbieta Towarnicką, Katarzyna Oleś-Blachą oraz Peterem Dworskim.

Natomiast jak z dokumentacji koncertowej wynika, śpiewaczki Bożena Zawisła-Dolny (mezzosopran) oraz Ewa Warta-Śmietana (sopran) od lat współpracują można powiedzieć na stałe z Habilitantką, prezentując w programach koncertowych różnorodny i ambitny repertuar pieśniarski, operowy jak i operetkowy.

Podczas licznych koncertów kameralnych towarzyszyła również swojemu ojcu Januszowi Żelobowskiemu.

Zapoczątkowana w roku 2005 stała współpraca ze Stowarzyszeniem Miłośników Opery Krakowskiej „Aria”, zaowocowała udziałem Habilitantki w ponad 50 edycjach cyklu pod nazwą „Spotkanie z Artystą”, mającego na celu przybliżenie publiczności sylwetek wybitnych śpiewaków operowych, dyrygentów i osobowości świata muzycznego. W koncertach tych uczestniczyła w charakterze pianisty, akompaniatora, a także współorganizatora.

Na uwagę zasługuje także udział w sześciu dotychczasowych edycjach Konkursu Wykonawstwa Muzyki Operetkowej i Musicalowej im. Iwony Borowickiej podczas których występowała w charakterze akompaniatora uzyskując trzykrotnie wyróżnienie dla najlepszego akompaniatora konkursu.

Działalność artystyczna R. Żelobowskiej – Orzechowskiej, to również ściśle zapoczątkowana w 2002 roku współpraca z Krakowskim Salonem Poezji Anny Dymnej w Teatrze im. J. Słowackiego w Krakowie. Habilitantka uczestniczyła jak do tej pory w kilkudziesięciu edycjach, tradycyjnych niedzielnych spotkań – łączących poezję z muzyką, towarzysząc wybitnym postaciom świata teatru takim jak: Teresa Budzisz-Krzyżanowska, Anna Polony, Krzysztof Kolberger, Zofia Kucówna, Jerzy Stuhr, Jerzy Zamachowski, oraz wielu innym znakomitym artystom i kreatorom słowa polskiego. Habilitantka współpracuje od ponad dwudziestu lat z Domem Kultury „Podgórze”, nie tylko w charakterze pianistki i akompaniarki ale również w charakterze współorganizatora cyklicznych koncertów m.in. pod nazwą „Letnie Koncerty” czy „Środowe Koncerty Operetkowe”. Na uwagę zasługuje także współpraca z orkiestrą Capelli Cra-

coviensis, Śródmiejskim Ośrodkiem Kultury, a także Centrum Kultury „Dworek Białoprądnicki” .

Uczestniczyła także w czterech krakowskich festiwalach takich jak: „Międzynarodowy Festiwal Klarnetowy (1995-2000)”, „Festiwal Kultury Żydowskiej”, Międzynarodowy Festiwal „Muzyka w Starym Krakowie”, oraz Międzynarodowy Festiwal Kompozytorów Krakowskich”.

Reasumując – działalność artystyczną Pani dr. R.Żełobowskiej oceniam pozytywnie. Różnorodność i wieloaspektowość działań Habilitantki w wielu obszarach życia muzycznego szczególnie na rzecz miasta Krakowa i regionu, oraz innych ośrodków w kraju, a także zagranicą , ma istotne znaczenie w krzewieniu polskiej kultury muzycznej, jak również popularyzowaniu twórczości kompozytorów polskich.

W uznaniu zasług za ww działalność, Pani R.Żełobowska-Orzechowska otrzymała w roku 2011 od Prezydenta Miasta Krakowa, odznakę „Honoris gratia”.

Uwagi do dokumentacji

Rzetelnie, wiarygodnie i przejrzysto sporządzona dokumentacja potwierdzająca dorobek artystyczny i naukowy Kandydata jest warunkiem sine qua non, a zatem fundamentalnym kryterium ,niezbędnym do formowania obiektywnej opinii przez recenzenta na potrzebę postępowania habilitacyjnego.

Dokumentacja Pani R. Żełobowskiej – Orzechowskiej w części dotyczącej działalności koncertowej jest mało przejrzysta i nieco chaotyczna. Habilitantka przedstawiając 21-letni dorobek artystyczny z zachowaniem chronologii wydarzeń, nie dokonała jednakże jego wewnętrznego podziału - przykładowo: koncerty w kraju i zagranicą - solowe, kameralne, symfoniczne, festiwale jak i inne formy działalności związane z Teatrem J.Słowackiego czy Operą Krakowską.

W gąszczu około 350 wydarzeń artystycznych recenzent zmuszony jest do wyszukiwania i selekcjonowania poszczególnych informacji, co w pewnym stopniu utrudnia dokonanie ich oceny:

- zdarza się brak opusu lub tonacji;
- brak wykazu repertuaru;
- w wielu koncertach występuje dwóch pianistów, brak informacji które utwory wykonuje Habilitantka;
- brak kopii okładki płyty CD „Valse sentimentale” (rozbieżność informacji zawartej w dokumentacji a załączonymi afiszami);
- recitale dyplomowe jak i występy publiczne ze studentami, mieszczą się w obowiązkach dydaktycznych pianisty-akompaniatora zatrudnionego na Wydziale Instrumentalnym;

- brak udokumentowania podanych w dokumentacji koncertów w Korei.

Dokumentacja zawiera cały szereg drobnych informacji, jednakże nie posiadających merytorycznego uzasadnienia na potrzebę postępowania habilitacyjnego.

Dorobek naukowy i dydaktyczny

Habilitantka w swoim dorobku fonograficznym posiada dwie płyty CD, a mianowicie: Valse sentimentale z udziałem wiolonczelistki Doroty Imiełowskiej, oraz płytę stanowiącą dzieło artystyczne Habilitantki nagrałą w roku 2015, zatytułowaną „Muzyka polska XX wieku na obój i fortepian” z udziałem oboisty Mariusza Pędziałka.

Dokonała również licznych nagrań dla radia telewizji oraz filmu (m.in. fragmenty ścieżki dźwiękowej do hollywoodzkiej produkcji pod roboczym tytułem „Music, War and Love” (premiera 2016/2017).

Ma na swoim koncie również kilka prawykonań ze śpiewaczką Ewą Wartą – Śmietaną na które składają się 3 pieśni Adama Walacińskiego do słów Józefa Barana (2011), a także utwór pod tytułem „3 Uty Japońskie na sopran i fortepian” St. Tesarowicza (2015).

Habilitantka od momentu uzyskania kwalifikacji I stopnia tzn. od roku 1994, zatrudniona jest w Katedrze Kameralistyki na Wydziale Instrumentalnym Akademii Muzycznej w Krakowie na stanowisku adiunkta. W ramach obowiązków dydaktycznych prowadzi naukę akompaniamentu, zespoły kameralne, naukę czytania i gry a vista, a także jest akompaniatorem w klasach wokalnych oraz instrumentalnych (skrzypce, altówka, wiolonczela, kontrabas).

Do osiągnięć dydaktycznych habilitantki należą niewątpliwie odniesione sukcesy i zdobyte nagrody Jej studentów w następujących konkursach:

Rok 2007

- I wyróżnienie na XVI Międzynarodowym Konkursie Kameralnym im. Kiejstuta Bacewicza w Łodzi dla kwintetu fortepianowego w składzie: Magdalena Kantor - fortepian, Magda Bielawska – I skrzypce, Katarzyna Mazut – II skrzypce, Błażej Michna – altówka, Kinga Staniszevska – wiolonczela.

Rok 2009

- nagroda specjalna PWM dla laureata XIII Międzynarodowego Konkursu Współczesnej Muzyki Kameralnej (Kraków) za najlepszą interpretację utworu kompozytora polskiego (**brak w dokumentacji programu i nazwisk uczestników**)

Rok 2011

- II miejsce w II Konkursie Kameralnym dla Duetów (głos z fortepianem) w Krakowie: Malwina Musioł – fortepian, Magdalena Niedbała – sopran
(Fr.Schubert – Pieśni – wybór)

Rok 2015

- I nagroda w kategorii duetów: Dawid Makosz – fortepian, Dominika Witowicz – skrzypce, Karol Sikora – klarnet.

Soliagno al Rubicone Concorso per XIII Internazionale Giovani Musicisti

Niewątpliwie osiągnięciem pedagogicznym Habilitantki jest fakt iż prowadzony przez cały cykl studiów kwintet fortepianowy „Sonus” (zdobywca I wyróżnienia na konkursie w Łodzi), kontynuuje w dalszym ciągu aktywną działalność artystyczną. Należy podkreślić iż zespół ten już w czasie studiów wielokrotnie występował na estradach poza Uczelnią z ambitnym repertuarem na który składały się kwintety fortepianowe: R.Schumanna, F. W. Elgara, D.Szostakowicza, A. Sznitke, a także dokonał prawykonania kwintetu E. W. Korngolda.

W chwili obecnej na Wydziale Instrumentalnym AM w Krakowie zatrudnione są na stanowisku akompaniatora cztery pianistki, które ukończyły klasę kameralistyki dr Renaty Żełobowskiej-Orzechowskiej a mianowicie: Marta Araszczuk, Wioletta Fluda, Magdalena Kantor-Micho, oraz Marta Mołodyńska.

Mgr Marta Maraszczuk otrzymała nagrodę za wyróżniający akompaniament podczas V Chrzanowskich Spotkań Młodych Instrumentalistów.

Wioletta Fluda uzyskała wyróżnienie za akompaniament w Konkursie Instrumentów Dętych Błaszanych (2012)

Dorobek naukowo-dydaktyczny oceniam pozytywnie/

K O N K L U Z J A

Dorobek dr R.Żełobowskiej – Orzechowskiej zarówno artystyczny, naukowy jak i dydaktyczny, oceniam pozytywnie. Wieloletnia „intensywna działalność Habilitantki w różnych obszarach kultury muzycznej w kraju i zagranicą, jak i zaprezentowane dzieło artystyczne promujące Muzykę polską XX wieku na

obój i fortepian, stanowią bez wątpienia twórczy wkład w rozwój dyscypliny instrumentalistyka, a także w sferę upowszechniania kultury, spełniając tym samym wymagania art. 16 Ustawy z dnia 14.03.2003 roku (Dz. U. z 2003 roku, nr 65, poz.595, z późn. zm.).

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'R. Michalak', written in a cursive style.

prof. zw. dr. hab. Regina Michalak